

Предлагач: Влада на Република Северна Македонија

Претставници: м-р Стефан Андоновски, министер за дигитална трансформација и

м-р Радослав Настасијевиќ Варџиски, заменик на министерот за дигитална трансформација

Повереник: Гордана Клинчарова, државен секретар во Министерството за дигитална трансформација

Предлог на закон
за изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

Скопје, јули 2026 година

ВОВЕД

I. ОЦЕНКА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА ДА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр. 184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16, 132/17, 168/18, 248/18, 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 42/20, 77/21, 154/23, 55/24, 193/24 и 247/25), се уредуваат правата, обврските и одговорностите во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги, вклучувајќи ги радиодифузерите и давателите на аудиовизуелни медиумски услуги по барање; давателите на услуги платформи за споделување видеа и операторите на јавни електронски комуникациски мрежи кои ги емитуваат или реемитуваат програмските сервиси на радиодифузерите. Целта на овој закон е да се обезбеди: развој на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги, промовирање на слободата на изразување, развој на независната продукција, поттикнување, унапредување и заштита на културниот идентитет, јазикот и традицијата на заедниците во Република Македонија, заштита на интересите на корисниците особено на малолетните лица, развој на медиумската писменост, транспарентен, независен, ефикасен и отчетен јавен радиодифузен сервис, транспарентно, независно, ефикасно и отчетно регулаторно тело во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги и др. Основниот текст на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги од 2013 година е донесен поради потребата од усогласување на домашното законодавство со *acquis communautaire* на Европската унија, односно со Директивата број 2010/13/EU, позната како Директива за аудиовизуелни медиумски услуги.

Во јули 2023 година, измените и дополнувањата на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги по скратена постапка беа усвоени од Собранието и со тоа овој закон се усогласи со Директивата за аудиовизуелни медиумски услуги од 2018 година. Процесот беше транспарентен и инклузивен со вклученост на сите засегнати страни преку одржани јавни расправи, работилници и средби на експертско ниво. Процесот беше помогнат со вклученост на експерти кои беа дел од Проектот „ЕУ за слободата на изразување: усогласување на националното законодавство за медиуми со правото на ЕУ и европските медиумски стандарди“. Со измените на законот се овозможи дополнително зајакнување на капацитетите на регулаторното тело за соодветно спроведување на новите надлежности и промовирање на саморегулација и корегулација.

Причините за измена на законот произлегуваат од потребата за воспоставување јасен, предвидлив и одржлив систем на финансирање на радиодифузната дејност, кој ќе обезбеди соодветен баланс помеѓу јавниот интерес, институционалната независност и буџетската стабилност. Истовремено, измените имаат за цел доследно спроведување на законските обврски за обезбедување финансиски средства, со што се исполнуваат и обврските утврдени во Патоказот за владеење на правото, особено во делот на зајакнување на финансиската независност и капацитетите на јавниот сервис.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Основната цел на измените на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е да се воспостави фискално одржлива рамка за финансирање на радиодифузната дејност, при што средствата се утврдуваат за период од пет години и се обезбедуваат од Буџетот во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија, пред донесување на Буџетот на Република Северна Македонија. По истекот на периодот од пет години ќе се изврши редефинирање на висината на средствата за финансирање за наредните пет

години во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија, пред донесување на Буџетот на Република Северна Македонија.

Тоа ќе обезбеди стабилност и предвидливост на финансирањето, без притоа да се наруши ликвидноста и нормалното функционирање на буџетот.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Спроведувањето на овој закон ќе предизвика фискални импликации од Буџетот на Република Северна Македонија.

IV. ОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИНОТ НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, КАКО И ПОДАТОЦИ ЗА ТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

За спроведување на законот се предвидуваат финансиски средства кои ќе се обезбедуваат во рамки на постојните буџетски механизми, при што неговата примена не наметнува нови материјални обврски за засегнатите субјекти, туку обезбедува поодржлив и предвидлив финансиски систем.

Предлог на закон
за изменување на законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

Член 1

Во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги („Службен весник на Република Македонија“ бр.184/13, 13/14, 44/14, 101/14, 132/14, 142/16, 132/17, 168/18, 248/18, 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.42/20, 77/21, 154/23, 55/24, 193/24 и 247/25), во член 105 ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Средствата за финансирање на радиодифузната дејност, за работењето и развојот на Јавното радиодифузно претпријатие Македонска радиотелевизија, Јавното претпријатие Македонска радиодифузија и Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, се утврдуваат за период од пет години и се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија, пред донесување на Буџетот на Република Северна Македонија, а по истекот на периодот од пет години се врши редефинирање на висината на средствата за финансирање за наредните пет години, во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија, пред донесувањето на Буџетот на Република Северна Македонија.“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОГOT НА ЗАКОН

I. ОБЈАСНУВАЊЕ НА СОДРЖИНАТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ПРЕДЛОГOT НА ЗАКОНOT

Предлогот на закон за изменување на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги е систематизиран во 2 (два) члена.

Со членот 1 се изменува членот 105 став (1) од законот во насока на воспоставување фискално одржлива рамка за финансирање на радиодифузната дејност, при што средствата се утврдуваат за период од пет години и се обезбедуваат од Буџетот во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија, пред донесување на Буџетот на Република Северна Македонија. По истекот на периодот од пет години ќе се изврши редефинирање на висината на средствата за финансирање за наредните пет години во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија пред донесување на Буџетот на Република Северна Македонија.

Со членот 2 се утврдува влегувањето во сила на законот.

II. МЕЃУСЕБНА ПОВРЗАНОСТ НА РЕШЕНИЈАТА СОДРЖИНАТА НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ОДРЕДБИ

Предложените решенија се меѓусебно поврзани.

III. ПОСЛЕДИЦИ ШТО ЌЕ ПРОИЗЛЕЗАТ ОД ПРЕДЛОЖЕНИТЕ РЕШЕНИЈА

Предложеното решение ќе придонесе за воспоставување постабилен и предвидлив систем на финансирање на радиодифузната дејност, што ќе овозможи зајакнување на институционалната независност, долгорочната финансиска одржливост и нивна ефикасност. Дополнително, ќе се обезбеди поголема транспарентност и отчетност во користењето на буџетските средства, како и предвидлива ликвидност на буџетот во целина.

ТЕКСТ НА ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ КОИ СЕ ИЗМЕНУВААТ

Финансирање на МРТ, ЈП "Македонска радиодифузија", Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

Член 105

(1) Средствата за финансирање на радиодифузната дејност, за работењето и развојот на МРТ, Јавното претпријатие "Македонска радиодифузија" и Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, во висина од 1% од реализираните даночни приходи утврдени во последната донесена завршна сметка на Буџетот на Република Северна Македонија.

(2) Средства од ставот 1 се распоредуваат на следниов начин:

- 80% за МРТ за покривање на трошоци за создавање и емитување на програмите и за техничко-технолошки развој,

- 15% за ЈП "Македонска радиодифузија" за одржување, употреба и развој на јавната радиодифузна мрежа и

- 5% за Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

(3) Дополнителен извор на средства за финансирање на МРТ се донации, продажба на програма и услуги, како и средства остварени од емитување на аудио и аудиовизуелни комерцијални комуникации остварени во рамки на програмски содржини обезбедени врз основа на склучени посебни договори со обезбедувачи на аудио или аудиовизуелни дела со заштитени авторски права, во согласност со условите од договорот.

(4) Донациите од ставот (3) на овој член не смеат да влијаат или да ја нарушат уредничката независност на МРТ.

(5) МРТ е должна за набавката на аудио или аудиовизуелни дела, односно на програмски содржини да склучи посебен договор со обезбедувачот на аудио или аудиовизуелни дела, односно на програмски содржини.

(6) Начинот и постапката на спроведување на јавни конкурси, начинот и постапката за набавката на аудио или аудиовизуелни дела, односно на програмски содржини и склучување на договорите се утврдува со акт донесен од директорот кој треба да обезбеди транспарентност, економичност, ефикасност и ефективност во управувањето на финансиските средства на МРТ, согласно со годишната програма за работа на МРТ за наредната година, овој закон и актите кои произлегуваат од него.

(7) За постигнување и одржување на поголем степен на програмски и техничко-технолошкиот развој на јавниот радиодифузен сервис можат да се издвојуваат и дополнителни средства и од Буџетот на Република Северна Македонија за таа намена.

(8) Дополнителни средства од Буџетот на Република Северна Македонија се издвојуваат и за капитални инвестиции за развој на јавниот радиодифузен сервис, за јавната радиодифузна мрежа или за техничко-технолошките капацитети на Агенцијата за развој на дејноста, врз основа на усвоена Студија за изводливост со финансиска конструкција на планираните трошоци и приложено образложение за нејзината оправданост. Владата ја усвојува Студијата во рок од три месеци од денот на нејзиното доставување.

(9) Доколку МРТ не ги потроши сите обезбедени средства од Буџетот на Република Северна Македонија во текот на годината, вишокот средства утврдени согласно годишниот финансискиот извештај се враќа во Буџетот на Република Северна Македонија.

(10) Средствата од став 1 од овој член се обезбедуваат преку Буџетот на Министерството за дигитална трансформација.

(11) Начинот на финансирање на програмските сервиси и финансиското управување ќе се уреди со Деловникот и подзаконските акти донесени од страна на Програмскиот совет.